

Zápis z 6. jednání

Výboru pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR)

15. leden 2016, Úřad vlády, Strakova akademie, č. m. 201

Přítomni: Petr Daniš (Sdružení Tereza), Jana Dlouhá (STUŽ), Jana Harmanová (Krajský úřad Moravskoslezského kraje), Dana Kapitulčinová (COŽP UK), Tomáš Kažmierski (MŽP), Dita Kubíková (MZV), Jiří Kulich (Pavučina, Sdružení středisek ekologické výchovy a etiky), Karla Mališová (MŠMT), Zbyněk Machát (OUR), Jan Mareš (OUR), Josef Morkus (MMR), Miroslav Novák (MŽP), Petra Skalická (Člověk v tísni, Glopolis), Milada Švecová (KEV),

Omluveni: Dana Moravcová (OMEPE), Melanie Zajacová (MPSV)

Neomluveni: Luděk Tesarčík (Asociace krajů)

Hosté: Michal Broža (IC OSN), Jiří Kabele (MŠMT), Lucie Madlová (A-CSR), Marie Petrová (MŽP), Lukáš Pokorný (MŽP), Petr Švec (NSZM)

Program jednání:

- 1) Popularizace Cílů udržitelného rozvoje pro děti
- 2) Informace o Státním plánu EVVO
- 3) Plán práce pro rok 2016
- 4) Informace o aktualizaci Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR / *Česká republika 2030*
- 5) Informace z MŠMT
- 6) Vzdělávání k udržitelnému rozvoji v místní Agendě 21
- 7) Různé

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Vyhodnocení plánu činnosti výboru za rok 2015 a Plán práce výboru pro rok 2016

Příloha č. 2: **Prezentace Jana Mareše**

K bodu programu č. 1: Popularizace Cílů udržitelného rozvoje pro děti

Michal Broža představil vznikající informační balíček věnovaný popularizaci Cílů udržitelného rozvoje u dětí v rámci školní výuky na ZŠ a SŠ a na místě distribuoval brožuru vydanou Informační kancelář OSN v Praze, jež je jeho základem. Tvůrci brožury se inspirovali prací neziskových organizací z Jižní Ameriky, které obdobnou brožuru připravili již před přijetím Cílů udržitelného rozvoje, nicméně obsah musel být přizpůsoben střeoevropským souvislostem. V publikaci byla využita aktuální data OSN i OECD, s nimiž byly konfrontovány jednotlivé Cíle udržitelného rozvoje a hledány způsoby řešení jednotlivých problémů. Přítomné vyzval členky a členy výboru ke spolupráci při zvyšování informovanosti o existenci dané brožury, která vznikla ve spolupráci s Národní sítí Global Compact ČR, Centrem pro otázky životního prostředí UK a Člověk v tísni a jejíž vydání finančně podpořilo MŽP, i ke zpětné vazbě o využitelnosti a úspěšnosti publikace mezi žáky a studenty. Výše nákladu je 5 500 ks, připravuje se i elektronická, nikoliv však interaktivní verze publikace.

Brožuru je možné doplnit 6-minutovým animovaným filmem,¹ který byl zatím otitulkován, zvažuje se jeho předabování do češtiny. Další součástí balíčku je powerpointová prezentace *Jak se mění svět*. Všechny zmíněné materiály jsou ke stažení na stránkách www.osn.cz. **Zbyněk**

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=mpl1hbF6P10>

Machát doplnil, že tento balíček bude doplněn i o plakáty k SDGs vytvořené Úřadem vlády, ty budou volně ke stažení. UN Global Compact připravuje publikaci pro firmy a dospělé. V současné době je balíček kompletován, v březnu letošního roku by měl být představen veřejnosti za přítomnosti zmíněných partnerů, včetně MŠMT.

Miroslav Novák doplnil, že o tento typ materiálu je rovněž značný zájem ze strany municipalit zapojených v místní Agendě 21.

K bodu programu č. 2: Informace o Státním plánu EVVO

Miroslav Novák informoval o vypracování nového Státního programu EVVO (dále jen „SP EVVO“) a slíbil jej členům rozeslat členkám a členům k vyjádření v řádu dnů. V současné době probíhá několik obdobných připomínkových řízení, na které je vyhrazen 1 – 1,5 měsíce, 8. února proběhne veřejné slyšení, následuje vnitřní a meziresortní připomínkové řízení, do konce března 2016 má být materiál předložen vládě. Dochází tak k souběhu s přípravou akčního plánu ke Strategii GRV pro léta 2016 – 2015, což **Dita Kubíková** potvrdila. **Tomáš Kažmierski** doplnil kontext vzniku SP EVVO, který chápe jako naplnění environmentální pilíře (V)UR a příspěvek k naplňování *Cílů udržitelného rozvoje*. **Karla Mališová** nabídla možnost jednat o této věci na úrovni ředitelů MŽP a MŠMT.

K bodu programu č. 3: Plán práce pro rok 2016

Jan Mareš představil *Vyhodnocení plánu činnosti výboru za rok 2015 a Plán práce výboru pro rok 2016*. Připomínky vzešlé z následné rozpravy byly zapracovány a per rollam výborem schváleny ve dnech 8. – 17. února 2016. Oba dokumenty jsou připojeny k zápisu jako příloha 1. Bylo navrženo rozšíření výboru o zástupce ČŠI, CZESHA a NÚV.

Jana Dlouhá v návaznosti na šetření ČŠI navrhla, aby spolupráce pokračovala, pro vyhodnocení šetření je možné žádat projekt přes TA ČR. **Tomáš Kažmierski** podpořil myšlenku provést analýzu / výzkum uplatňování VUR v ČR a využít program Beta TA ČR či OP Z. Iniciátorem by mohlo mít MŽP ve spolupráci s ÚV. **Petr Daniš** vyjádřil názor, že členkám a členům výboru chybí shoda na tom, co je VUR, proto se VUR hůře prosazuje, zviditelňuje či konkretizuje v RVP. Podobná situace panovala v environmentální výchově, již pomohl proces tvorby cílů a indikátorů EVVO, který byl jak expertní, tak participativní. Považoval by proto za přínosné iniciovat střednědobý projekt (1 – 2 roky), který by vedl ke shodě na tom, co je to VUR. Tento návrh podpořila rovněž **Petra Skalická**, která shrnula své zkušenosti ze spolupráce se školami v Moravskoslezském kraji. Školy vnímají VUR environmentálně a nepropojují jej ani s GRV. Obdobnou zkušenost vyjádřila i **Karla Mališová**. **T. Kažmierski** upozornil, že by neměla být směřována analýza současného stavu se stanovením cílů a obsahu VUR, jež považuje za přednější, neboť až vůči nim lze vyhodnocovat situaci ve vzdělávání.

P. Skalická doplnila, že dotazník odešel na školy v listopadu. Bylo by proto dobré zjistit, jak ČŠI hodlá vyhodnocovat získaná data. Proto by ČŠI měla být zastoupena ve výboru. Zástupci neziskového sektoru byli vyzváni, aby se podíleli na inspekcích ve školách.

Dále bylo diskutováno rozšíření výboru o zástupce NÚV. Tato otázka byla ponechána jako otevřená s tím, že zatím není nutné výbor rozšiřovat o zástupce NÚV, neboť propojení na něj existuje jednak skrze PS VUR a v případě potřeby je možné jej přizvat jako *ad hoc* hosta. **Dana Kapitulčinová** navrhla vyjít z podkladu, v němž se na základě diskusí pokusila identifikovat slabá místa VUR. Na ně by se měl pokusit reagovat plán práce tam, kde je to možné.

J. Mareš zrekapituloval, jaké výstupy vztahující se k VUR lze v dohledné době očekávat. Byl předložen návrh na vytvoření strategického akčního plánu k VUR. Do konce února by měl být vyhodnocen akční plán Strategie VUR 2013-2015, Strategie VUR pak do června. V té době by mělo být k dispozici i vyhodnocení šetření ČŠI. **T. Kažmierski** poděkoval za vypracování tabulky D. Kapitulčinové, dle jeho názoru tvoří dobrý vstup který by měl být doplněn a dle rozpracován ostatními členy.

Dále by diskutován na vznik strategického akčního plánu k VUR. Výbor by jej neměl vypracovávat, neb nedisponuje dostatečnou kapacitou a zdroji, spíše by se měl zaměřit na formulaci tezí o podobě tohoto dokumentu. Dokument by měl vypracovat resort či meziresortní

skupina. **J. Mareš** doplnil, že strategický dokument by měla předcházet analýza jeho potřebnosti, resp. vyhodnocení účinnosti stávajících dokumentů. **P. Skalická** upozornila, že v návaznosti na přijetí Agendy 2030 bylo Stálé konferenci asociací ve vzdělávání jakožto stálé konferenci ve vzdělávání a střešní platformě organizací věnujících se vzdělávání uloženo v rámci procesu propojování nestátních neziskových organizací koordinovaného Glopolisem rozpracovat oblast vzdělávání v rámci příspěvku ČR k Cílům udržitelného rozvoje. Otázkou je, v jakém vztahu je tento materiál s připravovaným strategickým dokumentem *Česká republika 2030*. **J. Kulich** navázal na svou předřečníci. On sám chápe strategický dokument jakožto širší rámec, který nebude obsahovat opatření na úrovni akčního plánu. Jemu předcházel *Dlouhodobý záměr vzdělávání*, který však pokrývá jen část celé problematiky VUR. Proto je dobré mít plán práce delší než s výhledem na jeden rok. Zde vidí propojení s *Global Action Plan*. Otázkou pro něj je, na jaký dokument tento akční plán, který by mohl mobilizovat či usměrnit finanční prostředky ve prospěch VUR, případně navázat. **T. Kažmierski** shrnul úkol, který stojí před výborem jako hledání způsobu vytvoření strategického plánu. Možností je dohoda vybraných resortů, jeden z resortů či Úřad vlády, příp. může být součástí existujícího či připravovaného strategického dokumentu. **P. Skalická** doplnila, že z jejího úhlu pohledu by neměl být dokument pro školy závazný, resp. jim ukládat další povinnosti, nýbrž by jim měl poskytnout metodické vodítko a ulehčit jim práci. **K. Mališová** nabídla možnost vypracovat akční plán VUR v rámci PS VUR (na základě vyhodnocení stávajícího stavu), v níž jsou zástupci různých resortů. **J. Dlouhá** podpořila návaznost akčního plánu na mezinárodní dokumentu, ať již UNESCO či EHK OSN. **T. Kažmierski** zrekapituloval diskusi: VpVUR nebude vytvářet sám nový dokument, bude hledat způsob jak a kým jej vytvořit. **M. Švecová** navrhla, aby výbor stanovil teze, resp. rámec, v jakém by se měl případný akční plán pohybovat. **J. Mareš** zapracuje komentáře a materiál rozešle ke schválení per rollam.

K bodu programu č. 4: Informace o aktualizaci Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR / Česká republika 2030

J. Mareš představil aktuální vývoj aktualizace Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR, resp. strategického dokumentu *Česká republika 2030*. Na podzim a v zimě 2015 byly vyhodnoceny teze k rozvoji ČR a dle klíčových slov přiřazeným tezím vytvořeno 6 klíčových oblastí. Jejich rozpracováním byly pověřeny tzv. mini-týmy složené ze zástupců výborů RVUR a externích expertů. Výstupy poslouží pro 6 kulatých stolů, které se budou konat v dubnu a květnu t. r. Prezentace J. Mareše je k zápisu připojen jako příloha č. 2.

Josef Morkus kvitoval snahu vyvažovat udržitelnost a kvalitu života, důraz na klimatickou změnu by však neměl být přeceněn. Rovněž **J. Kulich** pochválil návrh struktury a perspektivy, velmi těsné vazby vidí mezi klíčovými oblastmi 1 (společnost) a 2 (hospodářský model), které by mohly být sloučeny v jednu. Vzdělávání by mohlo stát na začátku celého příběhu o udržitelné ČR, tak jako v prezentaci G. Reberniga na Fóru pro udržitelný rozvoj představující rakouské strategie udržitelného rozvoje. Vzdělávání by mělo připravit člověka pro život v roce 2030 a porozumění všem klíčovými oblastem, jak byly představeny. Podle **P. Daniše** je vzdělávání zbytečně upozaděno, neboť je nástrojem toho, jak dosáhnout strategických cílů. V tezích zatím chyby důraz na kompetence spojených s udržitelným rozvojem. **K. Mališová** upozornila, že ačkoliv navrženou strukturu chápe jako přínosnou, podstatné je promítnout navržené cíle od obsahu vzdělávání, tedy do RVP a následně do ŠVP. **J. Kabele** doplnil, že MŠMT připravuje na rok 2016 revizi kurikul. Pokud by se podařilo vytvořit analýzu potřebnosti týkající se VUR, mohlo by být zohledněna, např. v činnosti nově vzniklého oddělení středního obecního vzdělávání a přislíbil, že s tímto návrh seznámí své nadřízené, tj. p. řed. Bannerta.

K bodu programu č. 5: Informace z MŠMT

K. Mališová oznámila, že vzhledem ke změně v rozdělení agend v rámci MŠMT přechází VUR na jejího kolegu Jiřího Kabeleho a poděkovala všem členům a členkám Výboru za spolupráci. V rozpočtu MŠMT na rok 2016 je alokována částka na uspořádání Národní konference o VUR, která by se měla uskutečnit v první polovině r. 2016 ve spolupráci s Jihomoravským krajem. Dále informovala o jednání PS VUR dne 14. října, kde byl představen úkol vyhodnotit Strategii VUR 2008 – 2015. Vyhodnocení bude předloženo Výboru do června 2016. Pracovník MŠMT by měl rovněž hlídat naplňování krajských dlouhodobých záměrů i hlediska VUR. Následně se představil J. Kabele, jemuž ale následně bylo VUR vyjmuta z gesce a navráceno K. Mališové.

K bodu programu č. 6: Vzdělávání k udržitelnému rozvoji v místní Agendě 21

P. Švec, předseda Výboru pro udržitelné municipality a ředitel Národní sítě Zdravých měst, představil přítomným členům a členkám záměr na vytvoření neformální certifikace lektorů udržitelného rozvoje, který by mohly využívat municipality aplikující místní Agendu 21 (dále jen „MA 21“), který byl již se zástupci VpVUR (P. Daniš, J. Kulich, T. Kažmierski) diskutována na 7. jednání Výboru pro udržitelné municipality dne 8. prosince 2015. Každá municipalita zapojená do MA 21 má povinnost alespoň jednou ročně realizovat jednu aktivitu spojenou s VUR pro libovolnou cílovou skupinu, nicméně se potýkají s nedostatkem vzdělavatelů schopných pojmout VUR jako celek, nikoliv jeho jednotlivé aspekty (třídění odpadů, energetika etc.). Proto se obrací s prosbou na VpVUR s otázkou, jakým způsobem v ČR vytvořit a zavést seznam lidí, kteří by byli k dispozici pro obce realizující MA 21 jako lektori VUR. **M. Petrová**, předsedkyně Pracovní skupiny pro MA 21, doplnila, že v současné době vzniká Akční plán ke Koncepci podpory MA 21 pro léta 2016-2018. V něm je tento úkol přiřazen MŠMT, spolupracujícími subjekty jsou MŽP a ÚV.

P. Daniš vyjádřil své potěšení nad zájmem obcí o VUR, nicméně riziko spatřuje v úzkém profilu toho vzdělávání. Vytváření seznamu institucí schopných uspořádat přednášku nepovažuje za krok správným směrem, přednášku vnímá jako slabý nástroj, který neumožňuje rozvíjet kompetence potřebné ve VUR. Osobně se kloní k možnosti diskutovat vzdělávání k udržitelnému rozvoji v MA 21 na úrovni složitějších vzdělávacích programů. **P. Švec** souhlasil, nicméně tyto komplexní vzdělávací modely považuje za záležitost budoucnosti, nyní je třeba začít u lektorů. **D. Kapitulčinová** doplnila, že je možné ve vzdělávacích aktivitách využít metodu v podobě strukturovaného workshopu Pyramida 2030.

J. Dlouhá navrhla, aby členové výboru obdrželi požadavky a na jejich základě navrhli kritéria pro výběr lektorů. **P. Švec** i **M. Petrová** s návrhem souhlasili. **T. Kažmierski** upozornil na konsekvence předcházející debaty o nejednoznačnosti pojmu VUR, která se může promítnout i do volby lektorů. Dle **J. Kulicha** je relativně snadné vytvořit seznam doporučených lektorů, nicméně samotný proces tvorby kritérií považuje za dlouhodobější záležitost. Dál dal v úvahu, nezamyslel-li se nad víceúrovňovým vzděláváním k udržitelnému rozvoji v municipalitách, které by odpovídalo různým kategoriím MA 21. **P. Švec** tento návrh podpořil a navrhl vytvářet seznam lektorů z prostředí, které je VpVUR nejbližší, tedy ze škol. **P. Daniš** doplnil, že v tom případě je možné využít školy zapojené do programů s přesahem do komunit (např. Škola udržitelného života, Světová škola, Ekoškola), neboť by pomohlo i školám pomohlo, pokud by je obce podporovaly. **P. Švec** se dotázal, je-li učitel zapojený do daného programu schopen udělat přednášku i pro jinou cílovou skupinu (např. senioři, ženy na mateřské etc.). **K. Mališová** navrhla využít certifikované školní koordinátory EVVO, což podpořila i **J. Harmannová**.

T. Kažmierski se zeptal, kolik lektorů by mělo být vybráno. **P. Švec** upřesnil, že není nutné stanovovat počet lektorů, v současné době je poptáváno 50-60 přednášek, resp. vzdělávacích aktivit. Osobně odhaduje, že by tuto poptávku mohlo uspokojit 5-10 lektorů. **M. Petrová** reagovala s tím, že je třeba rozlišovat EVVO a VUR a není žádoucí je zaměňovat. **M. Švecová** informovala o tom, že v některých krajích vznikají školy jako centra výchovy pro udržitelný rozvoj, které je možné využít. **T. Kažmierski** uzavřel projednání tohoto bodu a požádal **P. Švece**, aby dodal požadavky na lektory. Ty budou tajemníkem postoupeny členům. **D. Kapitulčinová** upozornila na existenci strukturovaného workshopu Pyramida 2030, který zohledňuje všechny tři pilíře udržitelného rozvoje. Ve spolupráci se STUŽ bylo plánováno vyškolit lektory tohoto workshopu,

z finančních důvodů nakonec z tohoto záměru sešlo. Nabízí se tedy možnost workshop využít nyní, neboť workshop je určen městům a řešení jejich problémů.

K bodu programu č. 7: Různé

J. Dlouhá informovala o své činnosti Plánovací programu komisi programu pro prioritní osy 1 a 2 OP VVV, jednání mají velmi technický charakter a J. Dlouhá hledá prostor pro ovlivňování výzev.

D. Kapitulčinová představila 2 publikace v rámci projektu *University Educated for Sustainable Development*, jehož koordinátorkou pro středovýchodní Evropu je Jana Dlouhá. Publikace jsou prvním souhrnem toho, jaké možnosti mají vysokoškolští pedagogové v rozvoji kompetencí pro VUR.

J. Morkus pozval účastníky na evropský Habitat, který se uskuteční ve dnech 16. a 18. března 2016.

ÚKOLY

- 1) finalizovat plán práce (per rollam, všichni)
Zajistí: všichni
- 2) renominace do výboru
Zajistí: ÚV
- 3) rozeslat publikace z projektu *University Educated for Sustainable Development*
Zajistí: D. Kapitulčinová